

ODDANÝ OTEC ALEBO NEMILOSRDNÝ VRAH?
JEHO TAJOMSTVO POCHOVALI S NĚM.

SHARON BOLTONOVÁ

MAJSTER

IKAR

SHARON BOLTONOVÁ
MAJSTER

Preložila Jana Seichertová

IKAR

Sharon Bolton
THE CRAFTSMAN

Copyright © 2018 by Sharon Bolton
Translation © 2019 by Jana Seichertová
Jacket design © 2019 by Matej Rudinský
Slovak edition © 2019 by IKAR, a.s.

Z anglického originálu The Craftsman (Trapeze, an imprint of The Orion Publishing Group Ltd, London 2018) preložila Jana Seichertová.
Redigovala Jana Holková.
Korigovala Jana Rovenská.
Obálku navrhol Matej Rudinský.
Technická redaktorka Helena Oleňová.
Vydalo vydavateľstvo IKAR, a.s., Bratislava v roku 2019 ako svoju 1449. publikáciu v elektronickej podobe.
Sadzba a zalomenie do strán PRO 2, a. s., Bratislava.

ISBN 978-80-551-6657-5

Milý čitateľ,

v istý jarný deň v roku 1612 majiteľ továrne Richard Baldwin žijúci v Pendle Foreste v grófstve Lancashire vyhnal zo svojho pozemku dve miestne ženy. Nazval ich „čarodejnicami a neviestkami“, pohrozil „jednej upálením a druhej obesením“ a tým spustil udalosti, ktoré viedli k uväzneniu, odsúdeniu a poprave deviatich žien obvinených z vraždy pomocou bosoráctva – neslávne známe procesy s pendleskými čarodejnicami.

Podľa legendy deti ženského pohlavia narodené v tieni kopca Pendle Hill krstia dva razy. Najprv tradične v kostole, a potom v tmavom jazere pod kopcom, kde ich zasvätia službe celkom inému pánovi. Tieto dievčatá sa so svojím nezvyčajným dedičstvom vyrovnávajú celý život, lebo byť pendleskou ženou znamená požehnanie aj prekliatie.

Pokiaľ viem, mňa pokrstili iba raz, no tiež pochádzam z mestečka neďaleko Pendle Hillu. Ženy, ktoré obesili za čarodejníctvo v roku 1612, možno boli mojimi prapratetami alebo praprastarými matkami. Už dávno som si uvedomila, že keby som sa narodila v období silnej mizogýnie a poverčivosti ako tie úbožiačky, možno by aj mňa označili za čarodejnicu.

Od detstva som bola iná – trochu zvláštna dievča sediace v zadnej lavici, ktoré sa nedalo unášať vetrom ani nekráčalo po vyšliapanej cestičke –, a preto ma vždy zaujímalo, ako sa ženy menia na čarodejnice.

Severné Anglicko, moja domovina, je temná krajina. Je to časť kráľovstva, kam celé desaťročia utekali disidenti a kde sa darilo vyhnancom. Krátko pred mojím narodením Ian Brady a Myra Hind-

leyová pol'ovali na deti zo severu. Keď som bola mladšia, moju slobodu dost' podstatne oklieštila vláda yorkshirského rozparovača. Aj vrahovia Mary Ann Cottonová, Harold Shipman, Peter Dinsdale, Donald Neilson pochádzali zo severu. Ľudia sa ma často pýtajú, prečo píšem tento druh kníh. Nuž, možno práve preto.

Jednu som však vždy túžila napísať – knihu o sebe a o ženách, ktoré sa mi podobajú. O ženách zo severu vyčnievajúcich z davu, ktorý ich trestá za to, že sa odvážili byť iné. Už dávno som chcela napísať knihu o čarodejniciach, a najmä o tom, ako sa ženy menia na čarodejnice. Rozhodli sa tak samy, alebo o tom ne rozhodli iní? Dlhú som si myslela to druhé – že čarodejnice vytvára spoločnosť –, ale po niekoľkých rokoch výskumu už o tom nie som presvedčená. Už neodmietam myšlienku bosoráctva. Teraz sa nazdávam, že všetci máme mimoriadne schopnosti, ktoré sa niektorí z nás naučili používať.

Majster je príbeh o ženách, o čarodejniciach, o det'och, ktoré milujeme a musíme chrániť, a o mužoch, ktorí sa nás boja.

Dúfam, že sa vám bude páčiť.

Sharon Boltonová

Venujem Carrie

Prvá časť

„Dnes už som hrôzy sýty.“

William Shakespeare: *Macbeth*

1

Utorok 10. augusta 1999

V najhorúcejší deň roka sa Larry Glassbrook naposledy vrátil do rodného Lancashiru a miestni obyvatelia sa s ním prišli rozlúčiť.

Lenže nie priateľsky.

Možno sa mi to len zdá, ale dav pred kostolom sa počas krátkeho, mrazivého pohrebného obradu rozrástol. K zvedavcom, ktorí kvôli dobrému miestu prišli včasnšie, ako to ľudia robievajú pred veľkou prehliadkou, pribudli desiatky ďalších.

Kamkoľvek sa pozriem, vidím ich stáť medzi náhrobnými kameňmi, pri obvodovom múre a na chodníkoch ako hrozivú čestnú stráž. Keď vyjdeme za truhlou na slnečné svetlo, dost' jasné, aby vypálilo rany, nehybne a mlčky nás pozorujú.

Zástupcovia tlače sa tu zišli v hojnom počte, hoci dátum pohrebu sme tajili tak dlho, ako sa len dalo. Policajti vytvorili kordón, aby neprenikli na chodníky ani na krytú verandu, ale fotografi si priniesli dvojité rebríky a obrovské teleskopické objektívy. Gul'até, chlpaté mikrofóny moderátorov vyzerajú dost' výkonné, aby zachytili aj cupot kostolných myší.

Zrak držím sklopený a slnečné okuliare si posuniem trochu vyššie, aj keď viem, že teraz vyzerám inak. Tridsať rokov je dlhý čas.

Na zátylkoch nosičov kráčajúcich niekoľko metrov predomnou sa zväčšujú a roztekajú kvapôčky vody. Títo muži nechávajú za sebou stopu – zápach piva, kolínskej a potu šíriaceho sa z oblekov, ktoré neposielajú do čistiarne dost' často.

Od Larryho čias profesionálne normy dost' zmäkli. Zamestnanci pohrebníctva Glassbrook & Greenwood vždy nosili obleky čierne ako čerstvo vykopané uhlie. Topánky aj vlasy sa im leskli a holili sa tak dôkladne, že na tvári im zostala iba pokožka, po vyrážkach podráždená a zjazvená. Larryho muži niesli truhly úctivo, ako sa patrilo na umelecké diela, ktorými naozaj boli. Larry by nikdy nedovolil použiť lacnú truhlu z laminátu, akú teraz vidím pred sebou.

Poznanie, že jeho vlastný pohreb nesplnil normy, na ktorých dodržiavani vždy trval, by Larrymu možno spôsobilo trpké sklamanie. Alebo by sa rozosmial, nahlas a kruto ako kedysi, keď ste to najmenej očakávali, a tým väčšmi by vás to sklúčilo. Potom by si prehrabol čierne vlasy, vyzývavo žmurkol a zatancoval by si na pieseň Elvisa Presleyho, ktorá mu ustavične hrala v dielni.

Po tol'kých rokoch sa mi už len pri myšlienke na Presleyho hudbu srdce rozbúši ako divé.

Lacná truhla a jej nosiči ako obrovská stonožka odbočia z cesty. Mierime k rodinnej hrobke Glassbrookovcov na južnej strane cintorína a na tvárach cítime horúčavu, rovnako silnú ako žiara reflektorov v spustnutom divadle. Takto vysoko v lancashirských vresoviskách sú horúce dni vzácné, no dnes sa slnko zrejme rozhodlo, že Larrymu predvedie teploty, ktoré naňho čakajú v budúcom väzení.

Premýšľam, aké slová mu asi vyryjú na náhrobný kameň: *Milujúci manžel, oddaný otec, nemilosrdný vrah.*

Zatiaľ čo plynú Larryho posledné minúty nad zemou, dav sa valí dopredu a zároveň váha ako zmätené morské vlny, ktoré si už nespomínajú, či je čas prílivu, alebo odlivu.

Kútikom oka zbadám známu trojicu tínedžerov, aj keď

ich čiastočne zakrýva rám mojich slnečných okuliarov. Chlapec a dve dievčatá sú malí, vychudnutí a oblečení v krikľavých polyesterových šatách. Dospelí blúdžia očami po cintoríne, nenávistne zazerajú na smútočných hostí, nervózne na políciu, zvedavo na médiá. Tínedžeri pozorujú iba hlavnú pozostalú - ženu kráčajúcu hneď za vikárom, rovno predou mnou.

Vyrástla do krásy, ktorú by jej v pätnástich rokoch nikto nepredpovedal. Vlasy nadobudli medovoplavý odtieň a telo sa pôvabne zaoblilo. Už nevyzerá ako maska vo fašiangovom sprievode s hlavou príliš veľkou na telo chudé ako palička. Oči kedysi pripomínajúce vylákaný pohľad komby ušatej z prírodopisného filmu majú teraz primeranú veľkosť. Šuštiaca látka a sýta farba čiernych šiat prezrádzajú, že sú celkom nové.

Tlmený šepot mi naznačí, že diváci kráčajú za nami. Žena v nových čiernych šatách otočí hlavu. Automaticky urobím to isté a zistím, že prichádza aj trojica tínedžerov.

Pri pohľade na nich ma rozbolí rana na ľavej ruke. Vopchám si ju pod pravú pazuchu a jemne stlačím pažou, aby som zmiernila bolesť. Trochu to pomôže, ale aj tak cítim, ako mi pramienky potu stekajú medzi lopatkami. Vikár je rovnako nervózny ako ja. Vyberie si vreckovku, utrie si ňou zátylok aj čelo a spustí pohrebnú modlitbu s odhodlaným výrazom človeka, ktorý si uvedomuje, že koniec je na dohľad. V určenom čase nosiči povolia laná a truhla hojdavo klesá do hrobu, kým nám celkom nezmizne z očí.

Vtedy nás ako blesk zasiahne poznanie. Svoju vlastnú myšlienku vidím v očiach ľudí okolo seba a davom sa rozšíri nespokojný šepot.

„Skončil si lepšie, než si si zaslúžil, bastard!“ skríkne ktosi zozadu.

Presne toto Larry urobil svojim mladým obetiam. Spustil ich do zeme. Ibaže ony neboli mŕtve.

Najmladší tínedžer sa vzdialil od priateľiek a teraz sa čiastočne skrýva za náhrobným kameňom. Obzerá si ma so zlomysel'nou zvedavosťou. Stephen, rýchlo si spomeniem na jeho meno. Ten vyziabnutý chlapec v modrej košeli sa volá Stephen.

Ulízaný, spotený nosič mi ponúkne hlinu. Naberiem z nej za hrst' a pristúpim k hrobu. Na vrchnáku truhly neležia kvety. Ani v kostole nijaké neboli. Nespomínam si, či som kostol bez nich vôbec niekedy videla. Zrazu si predstavím farničky, ako minulú noc vážne a mlčky vchádzajú do kostola a kvety odnášajú, lebo toto nie je vhodná príležitosť na ne.

Pri múre kostola si všimnem muža, ktorého cez dav takmer nevidieť. Kedysi v ňom pracoval ako kostolník. Teraz má na sebe čierny oblek a nedvíha zrak. Pochybujem, že môj starý priateľ ma zbadal.

Hodím hrst' hlíny na truhlu. Viem, že za mnou ju ponúkajú aj ostatným smútočným hosťom, ktorí zdvorilo krúčia hlavami. Takže prijať ju bolo nesprávne, pomyslím si. Zbytočne som na seba upozornila. Už zase vyčnievam z davu.

Modlitby sa skončili. „Nesúd'te,“ zrazu odvážne zaimprovizuje vikár, „aby ste neboli súdení.“ Pokloní sa neurčitej osobe a rýchlo odíde.

Nosiči sa stiahnu do úzadia. Aj ja cúvnem a žena s medovoplavými vlasmi zostane pri hrobe sama.

Ale nie nadtľho. Diváci sa navzájom povzbudzujú, dav sa pomaly posúva dopredu. Aj tínedžeri sa približujú, všimnem si, hoci v jasnom slnečnom svetle ich rozoznám s väčšími problémami než dospelých.

Diváci sa zastavia. Žena v čiernom hľadí rovno na nich, no nikto jej neopätuje pohľad. Šesťdesiatnička so zaprášenými nohami v sandáloch zrazu vykročí k hrobu a zastane až na samom okraji. Tú ženu poznám, uvedomím si. Pred rokmi ma vyhládala, keď v nej bolesť a hnev zvíťazili

nad slušnými spôsobi. Ešte som nezabudla na tučný ukazovák, ktorým mi takmer vypichla oko, ani na jej roztrpčené hrozby a obvinenia. Volá sa Duxburyová a je matkou Susan, Larryho prvej obete.

Na okraji hrobu sa nadýchne, predkloní a vyplúje slinu. Možno to urobila prvý raz v živote. Slina je tenká a kvapká. Ak po dopade na drevo vydá zvuk, nepočujem ho. Ďalší človek, ktorý sa priblíži k hrobu, má v plúti väčšiu prax. Obrovský plešatý muž s býčou šijou, pravdepodobne mladší, než naznačujú záhyby na jeho tvári. Odkšaše si a vyplúje na truhlu hlien hustý ako rýchloschnúca farba. Za ním po jednom nasledujú ostatní, kým celú truhlu pod nimi nepokryjú plúvance namiesto kvetov.

Posledný sa k hrobu priblíži chudý starec s tmavou pokožkou a s očami tvrdými ako kremeň. Rozhliadne sa.

„Neber si to osobne, dievča,“ osloví ženu v čiernych šatách, zatiaľ čo sa snažím predstaviť si niečo osobnejšie ako oplútie hrobu. „Teba sme nikdy neobviňovali.“ Na nohách skrivených artritídou do O sa odšuchce.

Žena v čiernom nehybne hľadá rovno pred seba. Asi po minúte vykročí po trávniku k ceste a ani sa neobzrie. Možno sa v duchu pripravovala na beh uličkou hanby medzi reportérmi a fotografmi. Počas pohrebného obradu si zachovávali odstup, ale neprišli sem pre nič, za nič a určite neodídu s prázdnyimi rukami.

Vykročím za ňou, no vzápätí zastanem, lebo začujem nepríjemný zvuk. Tínedžeri pri hrobe za mnou napodobňujú dospelých a oplúvajú Larryho truhlu. Možno na to majú lepší dôvod ako väčšina prítomných, ale aj tak sa správajú úboho a hlboko pod svoju úroveň. Chcem ich napomenúť a vyzvať, aby sa vrátili domov. Keď sa však obzriem, nikde ich nevidím. Tie tri deti pred tridsiatimi rokmi ešte nekráčali po zemi, napriek tomu sa neubránim pocitu, že aj žena v čiernom videla ich duchov.

2

Nikdy sa nedozviem, čo si Patricia Woodová vytrpela v hodinách po svojom zmiznutí. Asi by som to mala považovať za požehnanie.

Po nájdení jej mŕtvoly všetci tvrdili, že na to nemôžu ani pomyslieť. Predstava takej smrti je údajne príliš strašná a človek by sa takými hrôzami radšej nemal zaoberať.

Mne však ich dobrá rada nepomôže. Predstavivosť je cenný nástroj a má životný význam pre každého detektíva, ktorý za niečo stojí. Zároveň je to najt'ažší kríž, aký nosíme.

Preto si predstavujem, že Patsy sa pomaly prebrala z bezvedomia a že jej prvá jasná myšlienka patrila nedostatku kyslíka. Tvár jej zakrýval ľahučký satén, ale v stiesnenom priestore plnom stuchnutého vzduchu zaiste lapala dych.

Zrejme mala aj zlú chuť v ústach, lebo niekoľko hodín nepila. Ale určite najhoršia bola dezorientácia v prvých minútach, keď vôbec netušila, kde je a ako sa tam dostala. Nejasné spomienky, ktoré horko-t'ažko vylovila z pamäti, tvorila masa náhodných obrazov a útržkov rozhovorov. Nepochybne otvorila oči, no keď ich znovu zatvorila a zase otvorila, nevšimla si nijaký rozdiel.

Vtedy sa asi pohla a chcela si sadnúť. Vzápätí ju však ovládla panika, lebo si uvedomila, že leží v tesnej debne.

Lenže prihodilo sa jej niečo ešte horšie. Patsy bola hlboko pod zemou. Pochovaná zaživa.

3

Dvaja starší reportéri za mnou uprene hľadajú prižmúrenými očami a v mysli hľadajú dávnu spomienku. Moje rozhodnutie neobliecť si dnes uniformu bolo správne. Keby som im poskytla viac času, určite by si napokon spomenuli, kde ma už videli. Lenže to neurobím. Pretlačím sa bránou cintorína a vykročím k svojmu autu stojacemu na kopci. V každom prípade oveľa viac než o mňa sa zaujímajú o ženu v štýlových čiernych šatách s medovoplavými vlasmi. Potrebuje policajný sprievod, aby sa dostala cez dav. Keď sa čakajúce auto pohne, zbadám ju. Pozrie na mňa zo sedadla spolujazdca. V kostole nedala najavo, že by si ma vôbec všimla. Predpokladala som, že na mňa zabudla, že som pre ňu len ďalšia zvedavá diváčka. Ten pohľad cez stmavnuté sklo mi však prezradí, že sa na mňa dobre pamätá.

Keď som sa presťahovala do Sabdeny, ubytovala som sa u Glassbrookovcov namiesto v niektorom inom penzióne, lebo na mňa zapôsobili svojou výstrednosťou. Jednoducho sa odlišovali od väčšiny ľudí, s ktorými som sa stretla v meste. Vyzerali ako pestré exotické vtáky obklopené krdl'om malých, hlučných, zaprášených vrabcov. Už po niekoľkých týždňoch v Lancashire som si uvedomila, že miestnym pripadám veľmi odlišná. Zrejme som podvedome hľadala vtáky s rovnakou farbou peria, akú mám ja. Nuž, nebola to jediná chyba, ktorej som sa dopustila v tomto meste.

Glassbrookovci bývali vo veľkom rodinnom dome na predmestí Sabdenu. Úzka štrková príjazdová cesta je teraz prerastená burinou a semienka púpav mi letia v ústrety ako výsadkári z lietadla. Nízky kamenný múrik, ktorý podopiera spodný stupeň terasovej záhrady, pokrýva mach a trávu medzi ovocnými stromami nepokosili celé mesiace, možno roky. Dnes tam je malá lúka. Biele chumáče prasličky kravskej siahajú až k nízkym konárom zanedbaných sliviek. Hnijúcich plodov sa už zmocnili osy. Na jabloniach visia stovky jabĺk, ale sú drobné a červivé. Kaša pod každým stromom dokazuje, že úroda z nich padala a hnila už veľa rokov za sebou.

Prejdem jedinú zákrutu na príjazdovej ceste a zbadám dom. Kamennú vilu postavili pre majiteľa továrne alebo obchodníka s vlnou na začiatku dvadsiateho storočia. Z predných dverí opadala farba a obrovské arkierové okno je špinavé a popraskané. Táto miestnosť kedysi slúžila nájomníkom ako spoločná obývačka. Trávila som v nej večery, keď som už nemohla zostať v práci a vo svojej izbe som sa cítila veľmi osamelá. Zvyšní dvaja nájomníci boli muži – ďalší strážnik menom Randall (známy ako Randy) Butterworth a tichý, tučný štyridsiatnik Ron Pickles, ktorý pracoval s Larrym v pohrebníctve. Niekedy sme sa spolu zhovárali a občas sme si zahrli karty, no väčšinou sme sledovali zrnitú, kmitajúcu dvanásťpalcovú obrazovku čier-nobieleho televízora. Povrávalo sa, že vo väčšom salóne s výhľadom do zadnej záhrady mala rodina farebný televízor, ale tento chýr sa nikdy nepotvrdil.

Maličký televízor je ešte vždy tam. Rovnako ako kreslá potiahnuté PVC, ktoré sú v lete klzké, lepia sa na telo, a v zime zas príliš studené, aby mohli byť pohodlné. Až na vypálené žiarovky povalujúce sa na koberci, vlhké fláky na stenách a špinu na oknách obývačka nájomníkov vyzerá presne tak, ako si ju pamätám.

Kráčam po chodníku k zadnej časti domu a nespúšťam oči z jeho okien. Závesy v rodinnom salóne sú zatiahnuté, ale naň aj tak nemám skutočné spomienky. Nikdy ma tam nepozvali. Zadné dvere sú otvorené.

Podídem k nim a nazriem do malej miestnosti, ktorú volali zadná kuchyňa, s obrovským kamenným drezom a s flákatými drevenými pracovnými doskami. Na nástenných policiach si všimnem zaprášený porcelánový riad, matné sklenené poháre a veľké medené panvice. Matka by ju nazvala prípravovňou komorníka, no Sabdenčania v roku 1969 nemali slovo „komorník“ v slovníku.

„Haló?“ zavolám.

Nijaká odpoveď. Keď vojdem dnu, z ľavej ruky mi vystrelí k lakt'u prenikavá bolesť. Protílahlými dverami by som sa dostala do väčšej kuchyne, kde Sally varievala jedlá pre rodinu a nájomníkov. Svoje zázračné elixíry, ako ich volal Larry, vyrábala v tejto miestnosti a skladovala v komore pri zadných dverách. Mala plynový varič pochádzajúci z roku 1969, na ktorom varila bylinky a korenky. Ešte vždy je tu.

Vtom za sebou začujem tlmený bzukot. Obrátim sa a zistím, že cestu do domu si našli včely. Dnu sa dostali, ale von už nie, lebo na parapete leží aspoň desať maličkých čierno-oranžových tiel. Sally chovala včely. V dolnej časti záhrady mala štyri úle a na jar aj začiatkom leta, keď som tu bývala, ich často chodila kŕmiť alebo kontrolovať, chránená ťažkým bielym závojom a hrubými rukavicami. V teplé dni pri nich sedávala a pozorovala predvídateľnú trasu letu robotníc, letiacich z úl'ov pozbierať peľ z kvetov.

Mala zvláštny, no zároveň rozkošný zvyk informovať včely o dôležitých udalostiach v rodine. Keď jej staršia dcéra Cassie získala hudobné štipendium, poslali ju rovno do záhrady, aby to oznámila včelám. Aj správu o smrti Larryho tety sa včely dozvedeli skôr ako rodina. Keby včely

držali v nevedomosti, vysvetlila mi Sally, domácnosť by postihla pohroma.

„Môžem vám pomôcť?“ spýta sa ma ženský hlas tónom, ktorý naznačuje, že po nijakej pomoci netúži. Obrátim sa a vo dverách zbadám statnú sivovlasú sedemdesiatničku. Zalovím v kabelke a vyberiem z nej preukaz príslušníčky Metropolitnej polície. V grófstve Lancashire nemám právomoc, ale pochybujem, že táto žena o tom vie.

„Zástupkyňa komisára Florence Loveladyová,“ predstavím sa jej. „Hľadala som rodinu.“

„Už celé roky tu nežijú,“ informuje ma víťazoslávnym tónom, akým vždy oznamovala zlé správy.

Poznám ju. Sally mala „ženu na domáce práce“, ktorá k nim denne dochádzala a pomáhala s varením a upratovaním. Táto žena mi päť mesiacov šesť dní v týždni podávala raňajky aj večere a každé dva týždne mi priniesla čistú súpravu nylonových postel'ných plachiet. Pred vstupom do izby nikdy nezaklopala, len vyštekla: „Plachty“ a potom ich hodila na postel'. Očakávala odo mňa, že postel' si prezlečiem sama, ale mužským nájomníkom túto službu nepochybne preukazovala. Patrila k ženám, ktoré mužov s radosťou obsluhujú, no obslúžiť ženu, a navyše mladšiu, považujú pod svoju úroveň. Najhoršej sexuálnej diskriminácie, s akou som sa stretla koncom šesťdesiatych rokov, sa voči mne zakaždým dopustili iné ženy.

Pohl'adom preletím po zaprášených povrchoch aj mŕtvych včelách a poznamenám: „Som prekvapená, že ho nepredali.“

„Dievčatá chceli, ale Sally s tým vyčkávala.“

„Vy ste Mary, však? Bývala som tu. V roku 1969.“ Nedoďám: „Vtedy, keď sa to stalo.“ Bolo by to zbytočné.

Ukradomky na mňa pozrie.

„Rodičia mi hovorili Flossie,“ váhavo pokračujem. „Moje vlasy vtedy vyzerali inak. Mali oveľa jasnejšiu odtieň červenej.“